

Netopýr hvízdavý patří k našim nejmenším netopýrům. Foto Přemysl Tájek.

Netopýři v Mariánských Lázních

Přemysl Tájek a Pavla Tájková, AOPK ČR,
Správa CHKO Slavkovský les a Krajské středisko Karlovy Vary

Město v lese či les ve městě, příjemné místo k bydlení s rozsáhlými parky přecházejícími na severu plynule do kopců Slavkovského lesa a na jihu do otevřené mozaikovitě krajiny s rybníky a loukami. Tak vnímají Mariánské Lázně nejen lidé, ale i netopýři, kteří by asi dodali: a s řadou vhodných úkrytů ve starých domech a neudržovaných objektech.

Středoevropská města se v posledním desetiletí stávají stále častěji domovem netopýrů. Nacházejí zde totiž vhodné úkryty nahrazující jim mizějící původní úkryty ve volné přírodě, jakými jsou např. dutiny starých listnatých stromů. Postupné osídlování našich měst netopýry je v posledních letech stále nápadnější a masivnější a veřejností je nejčastěji vnímáno na sklonku léta. Koncem srpna a v září, tedy v období tzv. podzimních přeletů totiž netopýři začínají vyhledávat nové vhodné dočasné

úkryty. Především nezkušená mláďata opouštějící mateřské kolonie pak zaletují do bytů či chodeb v domech.

V posledních letech se i v Mariánských Lázních objevily zprávy o podzimních invazích netopýrů do lidských obydlí. Poprvé jsme v Mariánských Lázních netopýry „zachraňovali“ s kolegou Tomášem Peckertem 25. září 2007 ve starém bytovém domě na Hlavní třídě (za hotelem Haná). Netopýři zde zalétli na chodbu a usídlili se v plechové krabici s hydrantem. Po jejich nočním přeletu na chodbě někdo nevědomky zavřel okno a netopýři nemohli najít cestu ven. Během další noci tedy kroužili po chodbě a u obyvatel vzbudili náležitou pozornost. V době našeho příchodu byly již netopýři dosti dehydratovaní a vysílení, a tak se nechali snadno pochyťat a nastrkat do plátěného pytlíku, ze kterého byli později vypuštěni za městem.

V roce 2011 se situace opakovala, do domu jsme byli zavoláni 25. srpna. Ve stejné plechové krabici jako před čtyřmi roky jsme pochytili celkem 54 netopýřů stejného druhu (netopýř hvízdavý), další tři jedinci již byli v důsledku asi několikadenního strádání a dehydratace mrtví. Večer jsme je vypustili na hrázi Velkého Knížecího rybníka u Velké Hleďsebe, kde jsme nedávno pozorovali vysokou letovou aktivitu lovicích netopýřů a dostatek jejich potravy. Před vypuštěním byli netopýři změřeni, zváženi a okroužkováni.

O dva dny později jsme byli zavoláni do bytového domu na Anglické ulici (č. p. 116), kde rovněž netopýři zaletovali do chodby. Během noci jsme snadno zjistili proč – po průchodu domem na dvůr v lesní stráni za domem jsme se totiž stali svědky nebyvalé letové aktivity netopýřů. Netopýři zde proletovali úzkou otevřenou chodbou do neobydleného zadního traktu a kroužili nad dvorkem. Tomuto netopýřimu „rojení“ se říká swarming a dochází při něm k sociálním kontaktům netopýřů a k páření. Je pak celkem pochopitelné, že při tomto netopýřím dovádění a poměrně vysokému počtu přítomných netopýřů někteří z nich zaletí pootevřeným oknem do chodby domu a obtížně pak hledají cestu zpět.

Abychom zjistili, o jaký druh netopýra jde, nastražili jsme u výletu z chodby odchytnou síť. Netrvalo dlouho a uvízl v ní první nepozorný netopýř hvízdavý a ke stejnému druhu náleželo i několik dalších. Během pozorování netopýřů se nám zdálo, že jsme ve tmě zahlédli zablesknutí netopýřích kroužků, a tak jsme u sítě vytrvali. Netopýra s kroužkem se nám však odchytnit nedařilo, a tak jsme se pokusili o aktivní odlov proletujících netopýřů do podběráku. Brzy se nám tak podařilo jednoho netopýra s kroužkem odchytnit, a mohli jsme tak potvrdit, že zde poletují i netopýři, které jsme zachraňovali z domu na Hlavní ulici. Během hodiny a půl se nám podařilo odchytnit 30 netopýřů, z nichž 2 měli kroužek. V obou případech šlo o samce, kteří dokázali během 2 dnů shodně zvýšit svojí hmotnost o více než třetinu (ze 4 na 5,5 gramu). Předpokládáme tedy, že většinu „našich“ netopýřů se podařilo několikadenní hladovění zdárně přežít a dostali se včas do potřebné kondice před letošní zimou. Netopýry odchycené během noci jsme opět okroužkovali.

Podobné střípky nám významně pomáhají poodhalovat

způsob života našich netopýřů. Je pravděpodobné, že „naši“ netopýři hvízdaví pocházejí z mateřské kolonie v některém z domů poblíž hotelu Haná, kde úspěšně již nejméně 4 roky vyvádějí mláďata. Vypuštění několik kilometrů za městem jim nečiní žádné problémy, brzy se zorientují a vrátí se do míst, která znají. Seznamují a páří se pak za domy v Anglické ulici, v místě asi 1 km od domů za Hanou. K podobným netopýřím rejům často dochází poblíž netopýřích zimovišť, takže je pravděpodobné, že netopýři v zadním traktu domu i zimují. Netopýři hvízdaví totiž nepotřebují k zimování podzemní prostory, často jim stačí k přečkání zimy odchlípnutá omítka v přízemích či suterénech. Je-li tomu ale skutečně tak, to se dozvíme až v zimě.

Díky dlouhodobému monitoringu netopýřů již máme z Mariánských Lázní záznamy o výskytu 7 druhů netopýřů – netopýra velkého, n. vodního, n. ušatého, n. řasnatého, n. černého, n. pestrého a n. hvízdavého – a pravděpodobně je výskyt i několika dalších druhů. Věříme, že současný rozumný přístup vedoucí k vzájemnému bezproblémovému soužití s netopýry pod stejnou střechou všem obyvatelům „netopýřích domů“ vydrží.

Netopýř hvízdavý. Foto Přemysl Tájek.

V případech, že i ve vašem domě vidáte netopýry, budeme velmi rádi, pokud nás o tom vyrozumíte např. na adrese premysl.tajek@nature.cz nebo na tel.: 602 793 922. Rádi Vám poradíme i s případnými komplikacemi s netopýry, řešení vedoucí ke spokojenosti lidských i netopýřích obyvatel domu bývá často překvapivě jednoduché. Třeba právě díky Vám nám další roky umožní poodhalit osudy některých jedinců a přispějete tak k poznání tajemného života těchto stále záhadných a nepoznaných nočních tvorů. Děkujeme.